

Nguyễn Thị Thêm
&
Thân phụ

Khi đứa con biết suy tư để thương yêu lắng lòng nghĩ về mẹ mình thì thường bà mẹ đã già. Đôi khi đã khuất
Đứa con nào cũng vậy, luôn thờ ơ với Mẹ. Mẹ như một hiện hữu đương nhiên mà trời đã cho mình. Cứ nhận lãnh, hưởng thụ vô tội vạ. Trong thâm tâm cứ thấy dường như mẹ chưa làm hết cho mình, chưa thương yêu mình đúng như mình muốn. Con đôi khi đã lớn nhưng vẫn sống trong sự bảo bọc của Mẹ. Thoải mái như khi còn là một bào thai mẹ mang trong người, có bao nhiêu dinh dưỡng an lành hấp thụ. Đứa con bơi lội nhõn nhõ trong vùng nước ấm tự nhiên trong cơ thể mẹ. Một sự an bài tự nhiên của tạo hoá. Không hề nghĩ đến người mẹ có còm cõi đến đâu, cực khổ thế nào.

Khi còn là một đứa bé, con cứ vùi vãnh cho bằng thích. Không vừa lòng là lẫy hờn, đôi khi bỏ ăn hay nằm vạ. Mẹ vốn cung con nên nuông chiều, làm theo ý con muốn mà không xem lại điều con thích có hợp lý hay không. Lớn lên con vẫn đòi hỏi và không nghĩ mình phải chịu trách nhiệm những gì mình làm. Quen thói ỷ lại nên có người không nghĩ mình đã trưởng thành phải tự lập. Vẫn bám váy mẹ và đòi hỏi vô tội vạ.

Và Mẹ, những bà mẹ Việt Nam yêu con hơn bản thân mình, luôn luôn lo cho con không tính toán. Chỉ nghe con cần là Mẹ thỏa mãn những đòi hỏi của con. Có những bà Mẹ bây giờ quá bảy mươi, thậm chí 80 tuổi hơn vẫn còn ôm mớ rau, chôngbáo ngồi lê lét bán ở những khu chợ VN tại Mỹ. Người qua lại, thấy bà già tội nghiệp mua dùm như một sự ban ơn, làm phước. Mẹ gom góp tiền gửi về cho con ở VN dù con mình đã quá 50 hay 40 đã có một gia đình yên ấm. Các Bà Mẹ ấy đâu phải không có tiền để ăn để sống. Người ta đã gọi đùa những bà mẹ VN hiền lành không biết tiếng Mỹ ấy là “Những bà Má của Tổng Thống Mỹ” Cứ hàng tháng tiền SSI gửi về đều đặn không sai một ngày, không thiếu một xu.

Chị là một trong những bà mẹ ấy. Chị nhận lời đến giữ con, nấu ăn cho một gia đình trung lưu. Chị ở đây cả tháng, không tốn tiền ăn, tiền nhà. Đôi khi quần áo cũng khỏi cần mua. Chủ nhà có đồ cũ đưa ra mặc làm sao cho hết. Và lại có đi đâu nhiều mà chung diện cho tốn tiền mua quần áo, trang sức. Thuốc men đã có nhà nước lo, chỉ hơn 2 đồng cho một toa thuốc. Chủ nhà tới tháng lấy dùm chẳng cần chi trả lại. Chị thấy mình vẫn được ăn no, mặc ấm, tốt gấp bao nhiêu lần thời bao cấp vất vả ngày xưa. Chị có một phòng riêng với đầy đủ tiện nghi. Chủ nhà đối xử tử tế nên không bị thiệt thòi gì. Ngày xưa cực khổ biết bao nhiêu chị cũng còn chịu được. Bây giờ cực một chút vì con chị có nệ hà gì.

Nhưng nghĩ cho đúng thì bà Mẹ đó đang làm gì? Mẹ đang đi ở cho người ta. Mẹ phải rượt theo, giữ đứa bé lớn cứ chạy rong phá phách. Mẹ phải bông ẵm, món sữa, đút com cho đứa bé nhỏ hơn. Mẹ phải vào bếp nấu ăn, ân cần dọn lên cho ông bà chủ. Mẹ phải lủi thủi ở căn phòng nhỏ lặng lẽ, cô đơn. Mẹ phải giữ lời ăn tiếng nói. Mẹ phải cúi đầu dạ thưa. Mẹ có tiền già do nhà nước chi trả để sống an nhàn. Nhưng mẹ không yên lòng nghe con than khổ, vất vả, bệnh đau. Mẹ đi ở cho người ta nhận hàng tháng bằng tiền mặt.

Cứ đầu tháng, Mẹ lại nhờ người ra dịch vụ gửi về cho con ở VN gần như toàn bộ. Mẹ một thời cũng là cô giáo, cũng là mệnh phụ phu nhân. Mẹ có con lớn bảo lãnh qua đây để phụng dưỡng an hưởng tuổi già. Nhưng mấy đứa con còn lại ở VN

mẹ không đành nhìn nó vất vả. Nghe nó than Mẹ đau lòng xót dạ, Mẹ bỏ không đành. Mẹ thương cháu chảy cả nước mắt. Mẹ cứ đi làm mặc cho con lớn giận hờn năn nỉ Mẹ về ở chung. Mẹ không muốn con dâu chì chiết ăn bám ở nhờ gửi tiền về cho con cái ở Việt Nam.

Mẹ cần tiền như ngày nào lên đênh vận nước, Mẹ tảo tần lo cho cả nhà. Phải bằng mọi cách để có tiền mua gạo nuôi bao nhiêu cái mỏ chim đang há mỏm chờ mồi, Mẹ phải đem thuốc men thức ăn tiếp tế cho chồng nơi trại tù CS. Người chủ gia đình đang bị sốt rét rừng sắp bỏ mạng nơi rừng thiêng nước độc. Mẹ không hề soi gương để thấy mình bấy giờ ra sao. Mẹ không hề nhớ đến bạn bè, đến những chiếc áo dài tha thướt quần quýt những bước chân. Mẹ bán tất cả rồi để đổi gạo và thức ăn. Mẹ lao vào cuộc sống buôn bán bon chen, bị xã hội gian lận cuốn hút quay cuồng đến chóng mặt. Mẹ như chiếc đinh vít bị người ta xoay mạnh, xoay tròn để bám vào đời sống. Đau đốn, rên siết thân Mẹ nhưng là chỗ bám víu vững chắc cho con sống và lớn lên an lành.

Bây giờ 42 năm đã qua đi, người chồng thân yêu đã không còn sau những hậu chấn tù đày gian khổ Mẹ lại đem thân già bươn chải lo cho con, cho cháu. Mẹ tự nhủ. Mình cũng đâu có cực khổ bằng hồi xưa. Chịu khó một chút thôi mà mấy đứa con có tiền sinh sống. Mấy đứa cháu được học hành tới nơi tới chốn. Mình cũng ăn no, ngủ giường nệm, có phòng riêng. Không có gì đáng phải than phiền thân phận.

Cứ mừng 5 hàng tháng Mẹ gửi về hơn ngàn bạc cho các con. Mẹ gửi cúng chùa và nhà thờ, cầu nguyện cho con an lành, sức khỏe. Các đứa con của Mẹ ở VN nhận tiền đều đặn như Mẹ được nhà nước Mỹ gửi tiền già. Đồng tiền không chạm tay Mẹ mà đến tay con đều đặn như bốn phận, nghĩa vụ của đảng sinh thành.

Con trai ung dung tiêu xài. Sáng ngồi quán cà phê nhâm nhi bàn chuyện thời sự. Trưa gày sòng nhậu lai rai tranh luận chuyện Trung Đông, Ả Rập. Tối la cà phòng trà tán chuyện người mẫu chân dài, nghệ sĩ hài nổi tiếng. Cuộc sống cứ vậy thoải mái hưởng thụ. Làm lụng không cần vất vả bon chen,

tiền đô Mẹ gửi về mới cái cạnh, đổi tiền Việt xài mới sưng tay.

Đôi khi nhận tiền trễ làm mặt giận hờn, cho con gọi qua than thở. Cháu nói bà nội không thương cháu nữa hay sao? Tháng này chắc phải nghỉ học vì không có tiền đóng học phí. Bà nội lại rít phân bua, năn nỉ. Thỉnh thoảng đứa này than thở phải xoay sở việc làm ăn, cần tiền cứu cấp. Mẹ lại phải mượn đảng này, đảng nọ gửi kịp cho con xoay sở. Có đứa khóc lóc năn nỉ, kể chuyện vật giá leo thang, đau bệnh, chuyện vay nợ xã hội đen đòi thanh toán. Mẹ lại cuống cuồng, quên ăn, mất ngủ.

Ôi! những đứa con của Mẹ, những đứa con sống bằng hơi thở Mẹ. Những đứa con như đĩa đói hút máu Mẹ đến kiệt sức mới thôi. Đứa con Mẹ yêu thương bảo bọc từ lúc còn đỏ hỏn đến giờ. Con không hề biết Mẹ đau nhức nhiều hơn vì trời đã đổi tiết. Mẹ thỉnh thoảng tức ngực vì ho, dạ dày cồn cào vì ăn không tiêu. Hai đầu gối sưng lên vì bị thấp khớp. Lúc này trái tim Mẹ thỉnh thoảng nhói đau và Mẹ không ngủ được. Mẹ không lo cho Mẹ bệnh, mà lo không có tiền gửi về cho con: “Tui mà nằm xuống tui nó lấy gì mà sống đây Trời.” Mẹ đã khóc âm thầm vì sợ chủ biết. Mẹ dẫu luôn đứa con lớn bên này vì sợ nó cần nhân bắt nghỉ việc về nhà. Mẹ gầy người trông thấy vì bao nhiêu lo âu đổ xuống thân già.

Hôm nay đứa con lại gọi qua. Nghe phone Mẹ biết có chuyện không lành. Trái tim Mẹ bóp mạnh, người run lên, tay chân lạnh ngắt. Mẹ run run hỏi:

- Có chuyện gì vậy con!

Giọng đứa con lạnh lạnh rõ ràng:

- Má! Má gửi về cho con liền 5000 đô. Thăng Toàn nó đưa xe đụng người ta. Nó phải vô nhà thương cấp cứu. Con cần tiền đóng viện phí và đền cho người nó đụng

Mẹ lặng người, nói không ra tiếng. Lập cập:

- Nó! Nó có sao không?

- Sao với trắng gì nữa má! Con cần tiền liền để lo cho nó. Chiều nay má gửi liền đi. Mai là con nhận được rồi.

Mẹ còn đang ngẩn ngơ chưa biết nói gì thì thằng con đã bồi thêm:

- Gửi gấp nghen má, không kịp, người ta sẽ kiện mình. Thăng Toàn sẽ ở tù. Tương lai sẽ mất hết đó má.

Mẹ đánh rơi cái phone xuống thảm, Mẹ té phịch xuống giường. Tiền đâu mà có. Tháng nào Mẹ gửi hết tháng đó. Mấy tháng trước em nó nói phải sửa nhà, Mẹ đã đi mượn trước bà chủ 2 tháng lương. Vay tạm người bạn già chở đi chùa nghìn bạc. Bây giờ... Bây giờ... Mẹ làm sao có tiền. Đứa cháu nội đang nằm nhà thương. Không biết thương tích ra sao. Nếu người ta kiện nó, nó có bị ở tù không? Tội nghiệp cho cháu quá. Nhưng Mẹ làm sao có tiền để gửi về gấp bây giờ.

Mẹ nhắm mắt lại. Hai hàng nước mắt rùng rùng. Trái tim Mẹ tự dưng bóp mạnh thật đau. Mẹ đau như lúc chồng mẹ thờ ắt

ra xuôi tay nhắm mắt. Mẹ nhớ quá người chồng hiền lành.

Mẹ hình dung đứa cháu nội đang bị còng tay dắt vào tù.

Mẹ muốn la lên, muốn nói một cái gì mà không được. Mẹ thờ

không ra hơi. Có cái gì nghẹn lại, xiết lấy cơ

thể Mẹ. Con đau nó

bê gập xương sống, xương sườn của

Mẹ. Nó nắm trái tim

Mẹ bóp mạnh, Đau, đau quá. Mẹ như nghe một tiếng “Tách” khô khan từ trong lồng ngực.

Mẹ thấy mình nhẹ bỗng, thanh thoi. Người chồng, ông chồng lấm chuyện của Mẹ đi tới. Ông mỉm cười, dang tay. Mẹ lao tới thoải mái, nhẹ hẫng, hạnh phúc như thuở thanh xuân. Tự dưng Mẹ quên hết mọi thứ, Mẹ chỉ thấy người chồng yêu thương và nụ cười nửa miệng ngày nào. Mẹ ngã người vào đôi tay rắn chắc. Mẹ nhắm mắt lại hưởng thụ giây phút sum họp tuyệt vời. Mẹ đã trở về vùng trời bình yên của Mẹ sau bao nhiêu năm lặn lội thân cò.

Ở một quán cà phê cao cấp của đất nước. Đứa con yêu thương của Mẹ đang ngồi nhâm nhi ly cà phê buổi sáng, bàn chuyện tiền đô đang lên giá. Đứa cháu nội đang chờ Bà gửi tiền về tân trang lại chiếc xe mới dựng. Mọi việc vẫn như cũ. Xã hội vẫn buôn bán tất bật. Xe cộ vẫn ngược xuôi, kẹt cứng. Một đất

nước đang đi lên, “hoành tráng”, “tự hào”. Cuộc đời sáng lạn như đứa con của Mẹ đang hân hoan với viễn ảnh 5 ngàn đô Mẹ sẽ gửi về ngày mai.

Đúng rồi người ta sẽ gửi về cho anh ta không phải là tiền đô mà là tin Mẹ đã vĩnh viễn già từ cuộc sống. Tình yêu và sự hy sinh vĩ đại của người Mẹ tới đây là chấm dứt.

Đứa con rụng rời đứng bật lên thảng thốt, Anh ta không thể tin Mẹ chết nhanh như vậy được. 5000 đô trong kế hoạch vạch ra, mỗi tháng tiền đâu tiêu xài? Những đứa con vô lương tâm không còn có Mẹ để bám víu sẽ ra sao trong một xã hội bon chen giành giật. Anh ta sẽ trưởng thành làm người hay sẽ biến thể ra một loại ký sinh trùng khác trong cuộc sống thiếu nơi nương tựa.

Có nước mắt tiếc thương khóc cho sự ra đi của người Mẹ già tội nghiệp hay không tội không biết. Nhưng tôi biết chắc chắn những đứa con đó sẽ rất buồn và thất vọng. Tôi nhớ mãi tới chị, người Mẹ Già tội nghiệp của những đứa con không còn trẻ, nhưng chưa bao giờ trưởng thành.

Nguyễn Thị Thâm

(Viết để tưởng nhớ chị Hai - người Mẹ trong câu chuyện.)

Má tui hiền lành và cơ cực lắm. Mỗi khi nghĩ đến má, hình ảnh tui nhớ lại là một bà già trầu ốm yếu còm cõi. Dường như má tui già từ thuở tui biết nhận thức. Bởi vì tui chưa khi nào thấy má tui son trẻ và yêu đời.

MÁ TUI ĂN TRÀU

Hình như 60 tuổi má tui đã ăn trầu ngoáy. Răng cở má tui như lược bị gãy răng, cái còn cái mất. Vì phải ngoáy nên phải có một cái giỏ trầu. Gia tài đó gồm ống ngoáy trầu, cau tươi, bình vôi và cái hộp nhỏ đựng thuốc rê. Dưới chân bộ ván gỗ còn có cái ống nhỏ cỏ trầu bằng đồng.

Thiệt tình tui thấy sao má tui ăn trầu ngon quá xá. Trầu cay, vôi nóng, cau chát thể mà ba thứ bỏ vào ống ngoáy cho nát. Nó ra cái màu đỏ lôm. Má từ từ lấy đầu ống ngoáy lùa vào miệng rồi ngòm ngòm nhai, nước cỏ trầu đỏ thấy ớn, nhổ vào cái lon đồng một cái phệt. Má tui bây giờ không còn xía thuốc vì răng mất tiêu lấy đầu mà xía.

Cô tui xía thuốc mới ghê. Một cục thuốc to kèn cô bỏ vào giữa răng và môi trên. Nó độn môi cô lên một cục chù vù. Tỉnh thoảng cô lấy tay đẩy cục thuốc rê đi du lịch vòng quanh nướu. Hai ngón tay trở và tay cái nhuộm cỏ trầu và thuốc lá có cái màu nâu nâu.

Mỗi khi má tui đang ăn trà mà muốn nói là bà dùng lưỡi lừa bã trà vào một bên, nhỏ nước cổ trà ra rồi mới nói chuyện. Có nhìn mấy bà già ăn trà ngồi tán gẫu với nhau mới vui. Cả cái miệng đầy nước bã trà vừa tém vừa nói thấy mà thương. Thịnh thoảng má tui kéo cái khăn vắt vai chùi quanh mép, hoặc lấy ngón tay trở và tay cái tém cái miệng chùi nước bã trà tràn ra ngoài rồi trét lên khăn. Người ta nói vôi làm răng chắc không bị sâu. Thế nhưng sao răng má tui đi du lịch ngoài không gian quá sớm. Bà phải ăn trà ngoáy ngay cái tuổi vẫn chưa gọi là già.

Hồi đó tui còn nhỏ, thấy bà nội, má tui, bà Bảy, bà Hai, Bà Ba ăn trà sao mà ngon quá. Tui lấy nửa lá trà quệt tí vôi, một miếng cau tươi của nội, tui bỏ vô miệng để nhai. Ngon đâu không thấy tui thấy cay xè và nóng muốn dộp lưỡi. Tui nhả ra không kịp vậy mà tui cũng bị say trà một trận. Mặt tui đỏ bừng, đầu choáng váng, xoay mòng mòng. Từ đó tui tồn không bao giờ dám mơ chuyện ăn trà cho môi nó đỏ.

Có một dạo ba má tui gây lộn. Ba tui thách má tui bỏ trà, mặc dù ông đã chăm chút trồng cho má tui hai nọc trà vàng thiệt to, rất xum xuê. Cũng như ông chừa nguyên một liếp vườn dưới chuyên trồng cau "Để cho má mày ăn". Không biết hôm đó hai người cãi nhau về việc gì. Quá nóng giận, ông nổi cơn tam bành thách má tui bỏ trà. Má tui nhìn ông. Đôi mắt hình hai viên đạn lửa lên nòng. Bà nghiêng răng. Chỉ còn vài cái làm mẩu mà thôi. Bà dứt khoát:

- Ngày mai tui sẽ bỏ cho ông coi. Đừng thách tui.

Ô hô, má tui đem bộ đồ nghề đẹp vào góc tủ. Bộ ống ngoáy này má tui quý lắm vì do thằng em út đi hải quân tự tay làm gửi về cho má. Cái ống nhỏ bà đồ sạch, chùi bóng nước đồng. Bà đoạn tuyệt với ông thần vôi mà không cần ra tòa. Bà không ngáp, không mệt vì cơn nghiện trà kéo đến. Tui nói:

- Hay má nhai gum hoặc ngậm kẹo cho đỡ buồn miệng. Má tui tỉnh bơ:

- Có chi mà buồn. Má không ăn là không ăn. Cho Ba mày biết má nói là má làm.

Thế là má tui bỏ trà từ dạo ấy. Người ta nói "Nhịn thuốc mua trâu, nhịn trà mua ruộng."

Tui thấy má tui bỏ trà cũng vậy, có mua được cái gì đâu. Chỉ được cái là sân nhà không có những đóm đờ đờ dơ ồm và mấy chị có con nhỏ trong làng tiếc hùi hụi.

Các bạn biết tại sao không? Bởi má tui có tài trị bệnh đẹn cho con nít. Mấy đứa con nít làm biếng bú hay làm biếng ăn. Lưỡi cứ lè lè ra

là mấy bà má bông qua nhà tui. Má tui lật xấp đũa nhỏ xuống. Bà nhỏ một bãi cỏ trâu lên trên lưng và lấy tay chà từng chặng. Bà chà một hồi, những lông tơ bị gom lại, bà nhỏ mấy cái lông đó đi. Lạ kỳ là mấy đũa nhỏ ít khi khóc. Má tui nói "Nó đã ngứa mà khóc gì con". Sau khi nhỏ hết lông đẹn thì mấy đũa nhỏ lại ăn ngon, bú giỏi. Tui không hiểu lối trị bệnh bá đạo của má tui. Nhưng rất nhiều người rất tin tưởng và coi bà như bà thầy. Con tui hồi nhỏ cũng bị bà đè ra môn y chang, tui nhìn mà nóng ruột sợ con đau. Bà thầy này mà ở bên Mỹ thế nào cũng phải ra hầu tòa, bị phạt tiền vì hành hạ con nít và hành nghề không có license.

Má tui còn rất mát tay về mục xỏ lỗ tai cho con gái. Ngày xưa làm gì có thợ hoặc có đồ nghề xỏ lỗ tai như ngày nay. Má tui chỉ dùng một cây kim may và chỉ. Mấy bà hàng xóm hay bà con trong gia tộc có con gái thường đến nhà tui nhờ vả:

- Nhờ bác Sáu giúp dùm. Mai kia nó còn đeo bông để lấy chồng.

Nếu con bé hơi lớn mà sợ đau thì bà mẹ dụ dỗ:

- Con có muốn đeo tòn teng không? Nếu muốn thì ráng chịu đau một chút.

Má tui tốt bụng lắm. Ai nhờ gì là sốt sắng làm. Bà đang làm vườn ư? Dễ thôi, vô rửa tay bằng xà bông cho sạch sẽ rồi lau vào cái khăn trên đầu bất kể nó đã được đội mấy ngày. Bà sửa soạn đồ nghề. Mở hộp kim chỉ ra. Lấy chỉ mới xỏ vào kim rồi nhúng cả chỉ và kim vào rượu trắng. Bà rửa tay vào ly rượu trắng đó rồi bắt đầu hành nghề. Bà kéo cái ghê ra sân ngồi để sáng nhìn cho rõ. Đũa bé sợ quá co rúm lại. Bà mẹ ôm con vào lòng, giữ chặt hai tay nó. Má tui nắm dái tai con bé rồi mân mê tìm trái tai, là điểm chính giữa. Bà nheo nheo đôi mắt và đâm một phát. Con bé ré lên một cái khóc um sùm. Bà cắt chỉ, thất lại và qua tai bên kia hành sự tiếp.

Bà dặn về nhà chịu khó xoay qua xoay lại sợi chỉ cho nó mau lành. Nếu có rượu thì thấm vào để khỏi làm độc. Độ chưa tới nửa tháng là vết thương lành. Người nào có tiền thì mua bông tai đeo vô cho con. Người nghèo thì lấy cọng củ tỏi cắt cho vừa lỗ nhét vào. Cứ thế khi nào muốn đeo bông thì rút ra. Dễ ợt.

Tui và mấy đũa em bà còn đều do một tay má tui xỏ lỗ tai. Sau này má tui già thị lực bà giảm nhiều mà cũng có người đem con đến nhờ vả. Nói ai đâu xa, con gái tui nè, cả hai đũa đều do ngoại xỏ lỗ tai. Bà đưa ra xa ngắm ngắm, mờ mờ rồi đâm cây kim một cái ngọt sót. Bách phát bách trúng mà có điều nó đi ngoài vòng an toàn, tức không vào ngay tâm điểm. Con bé lớn tui lỗ tai xéo xẹo tức cười.

Có một lần con nhỏ em họ tui lấy chồng. Gần ngày đám hỏi mà nhìn lại lỗ tai chưa xỏ. Nó đạp xe đạp từ ngoài quận về nhà tui nhờ má tui xỏ lỗ tai để đeo bông cưới. Má tui già rồi, nó cũng lớn dái tai dày mo, má tui xỏ trần ai khoai củ. Sau một hồi hì hục trật vuột, nó cũng có chỗ để má chồng đeo đôi bông cưới ràng buộc một đời.

Tội nghiệp nó, chịu đau đớn xỏ lỗ tai để làm đám hỏi. Nó gặp ngay thằng chồng con cung, hư hỏng bài bạc rượu chè. Cuộc đời nó bầm dập thảm thương.

Tới đây, tui lại nhớ thêm một chiêu độc của má tui.

Số là anh tui có một người bạn thân. Má của anh này dữ tàn canh gió lạnh. Bà mà nổi tam bành lên là bà chủ có văn thơ bài bản hẳn hoi. Bà tên là Bà Sinh và ông anh đó tên là Tổng. Một lần ảnh bị nhậm. Mắt đầy ghèn mở không lên. Mấy ngày không bớt. Má tui kêu anh tui tới nhà anh Tổng dẫn ảnh tới nhà cho má tui biểu. Anh Tổng tới nhà, vừa cố nhường hai mắt để nhìn và chào má tui. Má tui bước ra ngậm một bùm rượu trắng phun ngay vào đôi mắt anh ấy. Anh Tổng rú lên hét lớn lão đảo. Má tui nói anh tui đi anh Tổng nằm xuống nghỉ ngơi. Cả nhà tui hết hồn. Anh Tổng là con một, lỗ đôi mắt có bề nào bà Sinh sẽ tức vấy cào nhà chúng tui chả chơi.

Vậy mà kỳ lạ hôm sau mắt anh ấy bớt dần. Má tui phun thêm hai lần nữa là ảnh lành hẳn. May là rượu này do chính nhà tui nấu, chứ như rượu pha thuốc rày như ngày nay chắc là anh Tổng hết thấy đường. Hú hồn.

MÁ TUI LÀM DÂU

Má tui người Biên Hòa, là dân Nam kỳ chính hiệu. Má vừa nhai trầu bồm bồm vừa kể về cuộc đời má. Phải thấy cái miệng nhỏ xíu của má nói chuyện mới thương. Đôi môi đỏ thắm (hồng lĩ tại màu cổ trầu) đều đặn chếp lên chếp xuống, nước cổ trầu rỉ rỉ bên mép. Tui cứ tưởng nó tràn ra ngoài, trong bụng cứ chờ chờ, hồi hộp. Mà thiệt giỏi nghe, má tui tét nó gọn bần. Không hề rớt ra miếng nào.

Má cúi xuống gặm ván lỏi cái ống nhỏ ra, Nhỏ một cái phệt rồi rút cái khăn rằn vắt vai chùi mép miệng. Má cười cười kể chuyện ngày xưa.

- Hồi còn con gái má sợ làm dâu lắm. Má có con nhỏ bạn thân lấy chồng ngoài Trung. Chu mệt ơi! Nó nói cực giàn trời mây con à. Má chồng nó khó lắm. Hàm răng đen khít rịt. Nó nói cái hàm răng “cắn cơm không bẻ, cắn tiền bẻ hai”.

- Là sao hả má?

- Thì ra... thì là... khó dữ lắm. Tiền đồng, gạo lường một hột hồng lọt chớ sao.

- Mà sao cần tiền hồng bẻ hả má?
- Cái con này ngu. Là hà tiện, là keo kiệt, rít chặt đó biết hông?
- Lại thêm một chữ lạ tui càng hồng hiểu. Nhưng tóm lại là khó lắm. Biết vậy là được rồi.
- Rồi sao nữa má.
- Nó làm dâu mẹ chồng khó quá, chịu không thấu nên lên bồng con trốn dzô Nam luôn chớ sao.
- Rồi bên chồng đi có tìm hồng má.
- Ban đầu nó dia, gia đình nó đâu có nhận. Lấy chồng là phải theo chồng. Lễ nghĩa là vậy. Nó khóc quá trời. Kể lễ thăm thiết luôn nên má nó mới chừa. Sau chồng nó tìm tới, bắt con và bỏ nó luôn.
- Tội nghiệp quá má he.
- Ừ! Nó khuyên má là đừng có lấy chồng người nẫu. Khổ lắm.
- Rồi má có nghe lời đi ấy không?
- Má tui thờ dài, lại cúi xuống lấy ổng nhỏ. Thêm một cái phet đồ lòm vào đó. Má tém miệng - mà kỳ nghen, sao mà má tui ăn trầu coi ngon quá vậy ta, ngon hơn là ăn cá thịt hay món gì khác - Má nhìn xa xăm rồi nói tiếp:
- Hồi đó má thấy ba mày từ Bình Định dzô Nam, tứ cố vô thân má mới ưng ổng. Ai dè! Má phải làm dâu cho tới tuổi này.

Má bước xuống ghé đi ra ngoài vườn. Nắng chiều soi cái bóng má tui xiêu xiêu. Nhìn dáng nhỏ nhắn, gầy gò của má. Tui thương má tui đứt ruột.

Má tui thứ Sáu nên bà con, xóm giềng đều gọi má tui là dì Sáu hay bác Sáu. Chỉ trừ bên nội tui là gọi là chị Hai vì ba tui thứ hai.

Má lấy ba tui hồi nào tui hồng biết. Đương nhiên rồi, nếu tui biết là có chiện to vì tui tới thứ Chín, là đứa con gái độc nhất trong gia đình.

Ba tui dân xứ Nẫu, (Bình Định) theo người di trôi giạt vào miền Nam năm mới chừng 15 tuổi. Ba bỏ xứ ra đi vì quê quá nghèo. Mẹ già, em dại chạy không ra miếng ăn nên ông tìm cách vào Nam lập nghiệp. Ông thề trong lòng “chỉ trở về quê khi thật giàu.” Cũng câu thề này mà ba tui biên biệt xa quê một đi không trở lại. Ông về xứ một lần duy nhất năm ông trên 80 và đó là lần cuối cùng để vĩnh biệt nơi chôn nhau cắt rún.

Tui không thể kể chuyện tình yêu lâm ly của hai đấng sinh thành vì tui không biết gì để nói. Hai ông bà giữ bí mật kín như bưng. Tui chưa bao giờ trong suốt cuộc đời thấy ba má tui nắm tay nhau âu yếm hay hôn nhau một cái thăm thiết coi nó như thế nào. Mỗi khi đi

đâu thì ba tui đi trước má tui lết đệt đi sau. Ôi cái thời xưa sao mà tình chồng vợ xa cách ngàn trùng, mịt mù sông nước mà cũng sản xuất ra cả chục đứa con.

Tui chỉ nhớ năm đó má tui bỏ hai chị em tui ở nhà để ra Bình Định rước nội tui về chữa bệnh.

Má nói:

- Hai đứa con giỏi, má mừng. Con Chín coi chừng em cho má. Má đi ra quê rước bà nội dzô. Út Mười giỏi, mai một bà nội dzô sẽ xước mía cho con ăn.

Thế là má đi cả mấy tuần. Hai chị em tui cứ chiều là ra gốc dừa ngồi chờ má. Em tui nhớ má quá không nói chuyện mà cũng không dám khóc. Nó làm thình tới độ chỉ ra dấu và lôi tay tui chỉ chỉ. Ý nó nói sao má lâu quá không về.

Một hôm, xe lam đậu trước cửa nhà. Má tui bước xuống, đỡ theo một bà già mặc toàn đồ đen. Một cái khăn chéo đen che nửa bên mắt trông rất dễ sợ. Em tui lao ra hét lên một tiếng “Má” như dùng hết sức lực tâm can của mình. Thì ra em tui không phải cảm mà bị stress.

Bà nội tui vào nhà. Tui đứng ở góc cửa nhìn bà lom lom. Em tui quần quít má một hồi rồi khoanh tay thưa bà nội mới tới.

Bà nội tui ngồi xuống ghế, lật cái khăn ngoắc hai chị em tui.;

- Lại đây ví nậu đi con.

Hai chị em tui mở to cặp mắt hoảng hốt. Hai chân rú lại. Muốn khóc mà sợ ba tui. Nội tui da đen thui, hai hàm răng cũng đen thui. Một cục đồ lôm bự bằng cái chén nước mắm tòng teng che khuất mắt bên phải của bà.

Hai chị em lí nhí trả lời rồi thụt lùi chạy tuốt ra sau nhà.

Bà nội tui bị mụn lẹo ở mắt và do trị không đúng cách nên mụn nó phát to tướng. Má tui rước bà vào Nam để đem bà đi bệnh viện ở Sài Gòn để cắt đi.

Nghe đâu bà nội tui là con cái nhà quan. Ông cố tui nhiều vợ như hầu hết mấy ông quan thời xưa. Bà nội tui là dòng chính, các bà cô, ông chú dòng thứ rất đông. Bà nội lấy chồng rồi chồng chết nên lâm vào cảnh nghèo túng. Ba tui là con trai trưởng nên nhiệm vụ nặng nề, ông phải tha phương cầu thực gửi tiền về lo cho mẹ, cho em.

Bà nội tui nhuộm răng từ thời con gái. Hai hàm răng đen khít rịch và đều rung rức. Bà vốn ghiền trầu. Miếng này hết là tiếp theo miếng khác. Lại thêm xia thuốc theo thói quen. Bà chỉ lấy một chút thuốc rê bỏ vào mép trên dưới môi. Đường như để cho mùi thuốc rê tan lẫn vào trầu tạo thêm vị đậm đà.

Kể từ khi má tui rước bà nội tui về là bà bắt đầu những ngày làm dâu vất vả.

Đầu tiên là phải tập nghe những từ ngữ lạ miền Trung để hiểu bà nội tui muốn nói cái gì. Máy anh em tui cũng vậy, có những tiếng rất lạ, ngữ âm nặng chình chịch khó nghe. Ban đầu anh em tui lén nhái rồi cười với nhau. Sau bị ba tui phát hiện. Kêu vô trừng mắt và phạt một bữa. Từ đó không đùa nào dám hó hé. Lâu dần nghe rồi quen. Đôi khi phải dùng những từ Nẫu cho bà nội tui dễ hiểu.

Tui nhớ có một lần bà nội kêu tui đi lấy cái đòn. Tui chạy ra sau nhà xách cái đòn gánh đem vào. Bà la lên:

- Ủy chu choa quoi! Reng mà mi đi lấy cái ni. Coái đòn lòa cái ni ni Thì ra là cái ghé đầu má tôi dùng để ngồi xất chuỗi hay làm việc dưới bếp.

Thằng em út tui rất thích ăn mía. Mỗi lần ăn má tôi phải róc ra rồi cắt từng khoanh nhỏ cho em. Để dụ em tui ở nhà, má nói sẽ rước bà nội vào xước mía cho em ăn. Chùng nội vô Nam, bà kêu em tui vô ăn mía. Bà đưa miếng mía bà vừa xước cho em. Em tui nhìn miếng mía, nhìn bà nội rồi thụt cà lui chạy mất. Bởi vì miếng mía dính cả trầu đỏ lôm, nội cười lòi hàm răng đen thui biểu ai không sợ.

Bà nội tui sau khi đi nhà thương lớn mổ cái mụn cóc ở mắt về thì con mắt đó bị giựt teo lại trông càng thấy sợ hơn. Mắt bà nhìn yếu dần rồi không còn thấy rõ. Thế là ba tui phải dùng một sợi dây nối dài từ phòng nội lên phòng khách, ra phòng tắm và nhà vệ sinh. Nội tui cứ thế mà lần đi.

Má tui phục vụ mẹ chồng từng bữa ăn chính, ăn phụ, ăn trầu, xĩa thuốc. Ngoài ra phải thường xuyên nấu cơm khách khi họ hàng cô bác từ ngoài xứ vào, gia đình chú tui vô thăm. Má làm dâu trưởng nên mọi việc má phải đảm đang để vừa lòng gia tộc bên chồng.

Nhà tôi là nhà vườn, trồng sầu riêng ngon có tiếng. Mỗi mùa thương lái hay đến để thu mua. Thế mà nội tui lại ky mùi sầu riêng. Nội chê thúi. Cho nên mỗi khi sầu riêng rụng, ba tui phải đem vào dậu kín ở trong phòng đóng cửa lại không để mùi bay ra. Nội nói:

- Cái trái chi mô thúi dữ he, en nó ra reng mùa bầy choa khen ngon? Ông dựng tui cắt nghĩa:

- Chị cứ cầm một miếng mít, chui vô cầu tiêu ngồi en là thành en sầu riêng.

MÁ LỚN

Khi ba tui lấy bà vợ thứ ba thì em út tui đã 5 hay 6 tuổi. Dì ba tui

còn con gái đã bỏ nhà theo ba tui làm bé, mặc kệ ba dì đánh cho mấy trận rồi đuổi khỏi nhà. Khi dì có con đầu lòng, dì không biết làm sao nuôi và chăm con. Ba tui thuở giờ việc con cái, việc nhà là của đàn bà, không khi nào đụng tay. Má tui thì không bao giờ bước tới tổ ấm oan nghiệt của dì và ba. Thế nhưng mỗi lần con ốm đau bệnh khóc cả đêm thì dì chỉ biết ngồi khóc. Thế là ba tui biểu: “Bồng vô cho má lớn nó lo.” Dì mừng rơn, bồng con về nhà giao cho má tui chăm sóc. Má tui ôm con của chồng không thể từ chối. Lòng nhân ái lẫn ắt cái ghen, má thức đêm thức hôm thuốc men săn sóc tận tình. Khi hết bệnh dì cảm ơn rồi bồng con về nhà. Mấy đứa sau thì dì có kinh nghiệm nuôi con hơn một chút, nhưng hễ bệnh nặng là giao về cho má lớn. Chúng gọi má ruột bằng “Chị Hai” gọi má tui là “Má” Mỗi khi giận mẹ ruột, chúng ôm đồ về má lớn đòi ở luôn. Mà phải ba tui ít con cho cam, dì ba tui để cho ông sồn sồn 5 đứa. Đến khi chúng đi học, dì bắt phải gọi lại là má chứ không chấp nhận hai chữ “Chị Hai”.

Thằng em tui, con bà thứ hai cũng vậy, nó đeo má tui dữ lắm, cứ đòi ba cho nó về ở chung với tui tui. Mặc dù dì Hai tui cưng nó như vàng bởi dì chỉ có nó là con trai duy nhất.

Không hiểu sao, mấy dì ghẻ tui đều chết sớm trước má tui. Trách nhiệm má tui phải lo bảo bọc, chăm sóc, dựng vợ gã chồng cho con mình luôn cả con chồng. Hai dì ghẻ tui chết khi con cái chưa đứa nào nên gia thất. Ba má tui là người chủ hôn lo cho tất cả các con. Sui gia chỉ biết má tui chứ còn các dì tui đều khuất núi.

Những ngày má tui bị bệnh, mấy anh chị em tui thay phiên nhau lo cho má, tội nghiệp mấy đứa con dì hai, dì ba cứ sợ má lớn chết. Nó thật lòng thương má tui bằng tất cả tấm lòng.

Ngày má tui mất, không phải mười mấy anh em tui mất mẹ, chịu cảnh mồ cô, mà ba tui cũng bị hụt hẫng, xuống tinh thần rất nhiều. Có lẽ ông đã thấy trái tim và cả cuộc đời má tui hy sinh cho ông nhiều biết mấy.

.....

Tôi đã kể về má tôi với tất cả những gì tôi yêu thương và tâm đắc nhất. Má tôi có những kỷ niệm vui vui mà tôi nhớ mãi không quên. Thí dụ mỗi anh em tôi má đều phát cho một cái roi riêng và tự cất lấy. Mỗi khi có lỗi bà bắt nằm xuống là phải lấy roi mình ra cho má đánh. Mỗi lần đánh má ngồi kể tội cả buổi trời. Roi cứ nhấp nhấp hồi hộp dễ sợ. Má kể tội đứa này dính với tội đứa kia. Thành ra nhiều lúc thằng út có lỗi mà lôi thêm hai ba anh cùng có tội nằm dài

cho má đánh.

Má tôi cũng có lối dạy con độc đáo về thói hư hám ăn. Hồi đó má tôi bán tạp hóa. Đủ thứ đồ hàng bánh kẹo, dầu hôi, nước mắm, thịt, khô, gạo, muối dầu ăn... Thịnh thoảng bà có giang xe ba tôi chở mũ đi Sài Gòn bà mua đồ về bán lẻ. Má tôi ít học nhưng bà tính nhảm tài tình lắm. Ai mua bao nhiêu bà tính một chút là ra giá tiền ngay.

Lúc đó em tôi còn nhỏ rất háo ăn và hay giành lộn. Bà phạt bằng cách cán cho ăn tới sợ thì thôi. Vài lần như vậy em tôi không còn dám đòi ăn nhiều hay giành ăn với anh chị. Mà chúng tôi cũng nhường nhịn cho em mình phần nhiều hơn.

Má tôi biết ba tôi nhiều vợ nên bà cũng chuẩn bị cho mình một nơi rút lui cố trật tự nếu một mai ba tôi thay lòng. Bà lén ba tôi khẩn hoang lập vườn. Khi đã phân ranh và phát hoang gần xong ba tôi mới biết. Má tôi đã bỏ hết công sức và tiền bạc vào mảnh đất này. Bà thường nói: “Chim có tổ, người có nhà. Đây là nơi nương náu cuối đời của tôi” Má tôi đứng giữa trời nắng gió đốt từng đống chà tre cháy phừng phừng, tre nỏ lộp bộp. Mặt má đỏ bừng, mồ hôi nhễ nhại, lưng áo trắng từng bệch mồ hôi muối in dấu mãi trong trái tim tôi. Công sức đó sau này thành miếng vườn cây trái sai oằn và một căn nhà ngói đầy kỷ niệm của tuổi thơ.

Thật ra má của tôi không có gì đặc biệt, nói cho đúng ra bà chỉ là một người đàn bà Nam Bộ bình thường. Một bà mẹ nhà quê đúng nghĩa. Tôi đã được má tôi sinh ra cũng tâm thương, ít học, nghèo và nhỏ nhen như vậy.

Má đối với tôi là tất cả hi vọng ái ố tôi mang theo cuộc đời mình.

Tôi vui vì tôi được là con của má. Một người phụ nữ có trái tim thật nhân từ.

Má tôi quá hiền sống đạm bạc không se sua. Dù gia đình khá giả đến đâu, má tôi cũng ăn mặc và sống đơn sơ như vậy. Má nhịn nhục, cam phận và giáo dục tôi phụ nữ phải là như thế. Phải noi gương má, giống như má, công dung ngôn hạnh.

Tôi yêu má tôi nhất trên đời. Trong trái tim tôi, trong cuộc đời tôi má tôi là tất cả.

Tôi giận má ư? Tôi không biết, tôi chỉ thấy mình không thể nín nhịn mỗi khi giữa đêm tĩnh giấc thấy má khóc một mình. Má ôm lấy tôi và cảm không cho tôi nói với nội hay ba là má khóc. Tại sao má không la to lên, má không thể nổi giận. Má không lên tiếng ghen với ba, với các dì ghê. Má chỉ làm thinh và má sống yên phận như vậy đến cuối đời. Tôi thương má, nhưng tôi ghét những giọt nước mắt

của má. Những giọt nước mắt âm thầm len chảy vào trái tim yếu đuối của một cô bé con mới lớn.

Ngày lễ Mẹ năm nay tôi đã bước qua tuổi 73. Má tôi ở tuổi này đã là một bà già lụ khụ, răng rụng, người gầy nhom vẫn com dăng nước rớt cho chồng. Con thì đông mà mẹ già chiếu bóng. Mỗi đứa con đi tìm hạnh phúc riêng của mình. Khi mẹ bệnh mới thay nhau về chăm sóc. Má tôi không hề có một ngày Lễ Mẹ, má không hề được tặng một đóa hoa từ tay chồng hay con. Má hình như cũng quên mất mình sinh ngày nào, mình đám cưới ngày nào. Trong đầu má ghi nhớ là ngày giỗ ông bà nội chồng và nhà mình, ngày giỗ cha chồng, cha mẹ mình. Nếu hỏi tuổi các con, bà sẽ lần ngón tay tính nhẩm: Tý, Sửu, Dần, Mão... À! Nó năm nay... tuổi. Tội nghiệp má tôi.

Má của con ơi! Trong trái tim con má hiện hữu hàng ngày, hàng giờ. Làm việc gì con cũng nghĩ về má và so sánh ngày xưa nếu gặp trường hợp này má sẽ làm sao? Con rất thèm được hôn má một lần nữa. Hôn trên đôi má thật mịn màng. Hít thật sâu mùi da thịt lẫn mùi mồ hôi của má. Mùi mồ hôi quen thuộc đã đổ ra hàng ngày để nuôi con khôn lớn, nên người.

Con ước ao, mai kia khi con qua đời. Con của con sẽ nhớ về con được một phần mười con nhớ về má như bây giờ là con đã toại nguyện trong lòng.

Má hãy yên nghỉ đi má thân yêu của con. Con của má cũng sẽ là một bà mẹ tốt. Con hứa với má như vậy.

Tôi đang rất hạnh phúc, tôi đang sống những ngày bình an và nhận nhiều ân sủng của ơn trên. Tôi lại nghĩ: "Có phải chăng những gì tôi có được hôm nay là nhờ sự giáo dục và phước đức của má tôi. Một người phụ nữ nhà quê đã dạy con gái sống thủy chung, chịu đựng và hết lòng bảo vệ hạnh phúc gia đình. "

Nguyễn Thị Thêm

MẮT MẸ

Bây giờ con đã mất Mẹ rồi.
Dù bao nhiêu tuổi chịu mồ côi
Khi đầu đã quấn vành tang trắng
Là con bất hạnh đến cuối đời.

Ngày đầu mẹ vào nhà dưỡng lão
Con khóc thật nhiều hai mắt sưng.
Làm con không làm tròn hiếu đạo
Phụng dưỡng mẹ già đến cuối cùng.

Nhưng biết làm sao mẹ yêu ơi!
Vào đây là xong một kiếp người
Bốn bức tường dày như ngực thất
Bóp nát tim con mệt đứt hơi.

Và thế mỗi ngày con đến thăm
Nâng bàn tay mẹ khấn lâm râm
Nguyện xin cho mẹ mau bình phục
Khỏe mạnh ngồi trên chiếc xe lăn.

Ngày lễ Valentine con đến viện
Dịu mẹ lên xe, con đẩy đi
Nắng sáng chan hòa qua cửa kính
Mẹ đã hồi sinh thật diệu kỳ.

Con đón từng ngày mẹ biết không?
Mẹ vui con rạng rỡ trong lòng
Thời gian của mẹ là vàng ngọc
Chắt chiu, trân trọng khi viếng thăm.

Thế rồi dịch cúm Corona
Hiểm nguy nhiều nhất ở nhà già
Con sợ, mẹ ơi con quá sợ
Sợ rằng Mẹ khó thể vượt qua.

*Con đi thăm mẹ một buổi mai
Cách ly con phải đứng bên ngoài
Nhìn mẹ bên trong con bật khóc
Mẹ ơi! Hãy gắng gượng mỗi ngày.*

*Thế rồi, Mẹ phải xa chúng con
Thân già sức lực đã không còn
Xuôi tay từ giả bao bệnh tật.
Mẹ đã đi về với nước non.*

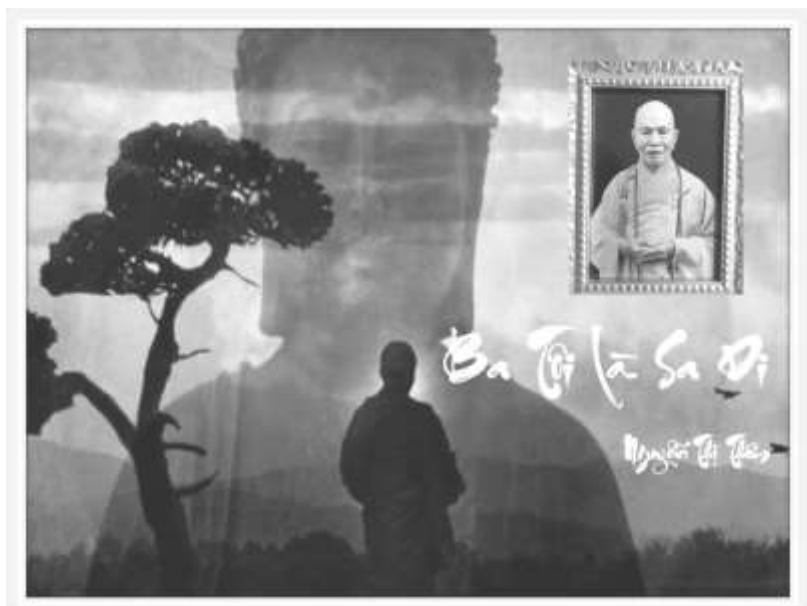
*Con lặng người đi nghe tin dữ
Nước mắt đau thương chảy cạn dòng
Mẹ ơi! hồn mẹ như cánh hạc.
Bay vút về nơi chốn hư không*

*Mẹ đã hy sinh cả cuộc đời
Bây giờ mẹ mất lại lẻ loi
Cháu con đầy đủ không đưa tiễn
Chỉ được mười người có mặt thôi.*

*Nguyện Mẹ siêu sanh cõi vĩnh hằng
Hương linh của mẹ được vinh thăng
Theo chân Phật Tổ về Tịnh Độ
Thoát vòng sinh tử dứt nghiệp căn.*

Nguyễn Thị Thêm

Rất nhiều lần tôi muốn viết về ba tôi, người cha mà tôi kính trọng vô cùng. Ngược lại tôi cũng là đứa con gái ông cung nhất nhà.

Mỗi khi nghĩ đến ông thì hình ảnh hiện ra trong đầu tôi là một người cha uy nghiêm và ít nói. Tôi không muốn như vậy. Tôi muốn ông cười, nụ cười thật từ ái và hiền lành. Tôi muốn ông đọc những dòng tôi viết về ông rồi cười thật tươi, thật sáng khoái như mọi lo âu, phiền muộn về đời sống theo gió bay đi.

Không gian chỉ có hai cha con, thời gian như lùi lại.

Tôi chỉ là đứa con gái nhỏ xíu, ông hí hoáy cắt tóc húi cua như con trai. Không hiểu sao lúc nhỏ ba má tôi lại cho tôi thành một tomboy: tóc húi cua mặc áo sơ mi, quần short đi học như mấy người anh.

Cuối năm lớp tư (lớp hai bây giờ), sau một lần bị cạo trọc đầu vì có chí, tôi mới được dưỡng tóc dài để cắt bum bê thành con gái.

Ngày Tết, tôi ngồi trên bình xăng chiếc xe mô tô đen do ông lái. Cái áo đầm ông mua cho tôi còn mới tinh. Sợi dây chuyền

vàng mặt hai con chim tranh nhau trái đào, cây kiềng vàng cứng ngắt làm cổ tôi vướng víu. Mấy cái này đích thân ba tôi đeo vào cho tôi. Kể cả đôi khoen vàng đeo tai ông cũng đích thân mang vào cho con gái. Tôi ra dáng một cô con gái nhà giàu mỗi khi Tết theo ba về ngoại đốt nhang ông bà. Tôi nhớ mấy đứa con đi Bầy tôi, đứng lấp ló sau tấm vách tre len len nhìn ra vẻ rất thèm thường.

Ba tui cưng tôi như vậy đó vì ông chỉ có tôi là con gái một.

Mỗi ngày, sau khi ăn cơm xong, ông cần ngủ một giấc buổi trưa để chiều còn đi rước dân cạo mũ. Ông hay bắt tôi ngồi nhổ tóc trắng. Cứ đếm sợi để nhận thưởng. Tui ngồi nhổ tóc sâu cho ba mà gục xuống ngủ lúc nào cũng không hay. Khi thức dậy ba tôi đã đi làm và đầu tôi nằm trên chiếc gối của ông. Thì ra đó là cách ông dỗ tôi ngủ trưa.

Ba tôi không hút thuốc uống rượu và tuyệt nhiên không đánh bài ngoại trừ ngày Tết. Ông chỉ chơi đúng 3 ngày Tết rồi thôi. Tuy nhiên chỉ chơi ba ngày mà má tôi cũng hồi hộp không yên.

Ngày Tết dân phu cao su thường được nghỉ nhiều ngày để chờ cao su thay lá mới. Do đó chủ Tây cho phép mở hội chợ buôn bán. Có gánh hát về diễn và nhiều trò chơi giải trí được mở ra. Ngoài các tụ Bàu Cua Cá Cọp cho trẻ con, còn có sòng tổ tôm và đánh chắn cho người lớn tuổi. Bởi vì đa số cai, đội ở đây đều là người Bắc được tuyển phu vô Nam khai phá cao su. Ba tôi thường chơi đánh chắn vào mùng hai hoặc mùng ba Tết. Ông chơi theo kiểu của ông và đặt tiền cũng khá lớn. Ông đặt một lần, nếu thua thì bỏ tiền ra đặt lại. Nếu thắng, ông không lấy tiền vào. Ông để vậy đặt tiếp. Thắng đặt tiếp nữa. Lần thứ tư theo luật chơi, chủ cái kêu ông lấy tiền vào, đặt nhỏ lại. Cho nên khi ông thắng bài thì tiền nhiều lắm. Còn nếu vận đen bị thua thì chỉ vài ván là ông sạch túi bỏ đi về.

Má tôi rất tội nghiệp, những ngày hội hè vui vẻ đó bà phải bận buôn bán. Bà bán thức ăn, khô mực nướng và các đồ nhậu. Bà không dám can ngăn hay nhìn chồng đánh bài. Bà cũng không dám lại gần vì bận buôn bán và sợ ba tôi la. Thỉnh thoảng bà kêu tôi:

- Chín! Đem nước qua cho ba, coi ba con ăn hay thua. Có còn

tiền không?

Mấy anh tôi thì theo dụ dỗ:

- Chín! Đi qua xin tiền ba, anh dẫn đi mua kẹo kéo ăn.

Và tôi, chỉ có tôi là dám đứng sau lưng ba để khều khều xin tiền hay đem nước cho ba uống.

Má kể khi sanh tôi ra ba tôi không có nhà. Nơi má nằm sinh là nhà tôi ở vùng Việt Minh hay đi về. Tôi sinh ra cứ khóc, khóc hoài không nín. Má nhấc ba tôi về thăm. Nhấc mấy tin mãi mấy ngày sau ba mới về. Ông vén cái màn che giường cũ thò đầu vào và nói:

- Ba về rồi nè. Ngủ đi con gái.

Má bồng tôi ra. Ông vuốt hai má con gái rồi nói:

- Ngủ ngon đi con. Ba đi nghen.

Thế là ông lại đi, còn tôi từ đó ngủ một giấc say sưa và nín khóc. Má tôi lấy cái áo cũ của ba đắp lên người tôi để lấy hơi.

Tôi lớn lên trong bàn tay chăm sóc của mẹ và sự dạy dỗ nghiêm khắc của ba. Ba tôi rất ít nói. Nhưng khi ông nói thì đầu ra đó. Từ từ chậm chạp như để chúng tôi nuốt từng câu, hiểu từng ý trong lời nói của ông.

Tôi nhớ khi học lớp ba trường làng. Ông thầy giáo Lượm ra đề tài vẽ một trái bí đỏ. Tôi nắn nót vẽ rồi tô màu đáng hoàng. Khi chấm điểm và trả lại bài cho học trò. Thầy kêu tên tôi:

- Trò Chín vẽ trái bí rất đẹp và to. Trái bí này trông lâu, lâu, lâu... lắm mới lớn như vậy.

Cả lớp cười rần rần. Tôi mắc cỡ muốn khóc vì biết thầy đem tên ba tôi ra để chọc chơi.

Ba tôi ở xã Bình Sơn được bà con xóm giềng gọi là bác Sáu Lâu. Sáu là thứ của má tôi. Còn “Lâu” hình như tên thường gọi trong nhà ở ngoài quê. Trời sinh cũng lạ, tánh tình ba tôi cũng giống cái tên lắm. Ông làm gì cũng kỹ lưỡng, chậm chạp, từ từ không có gì là vội vàng, kê cả đi... câu.

Ở Bình Sơn, đường mương thoát nước từ nhà máy chảy ra suối được xây những nhà cầu công cộng. Nước được máy bơm xả nước chảy liên tục như vậy để tổng khứ mủ từ nhà máy, phân, và rác ra hạ nguồn con suối. Mỗi sáng ba tôi hay đi cầu.

Nếu người nào muốn đi mà biết là ba tôi ngồi ở đó là họ phải đi tìm nhà cầu khác:

- Ai ở trông vậy?

- Bác Sáu Lâu

- Thôi! Tui đi tìm chỗ khác. Chờ ông có nước ị ra quần. Thế đó ba tôi nổi tiếng như vậy đó có mắc cười không.

Ba tôi khá đẹp trai, lùn lùn, những bắp thịt săn chắc vì ông rất thích thể thao. Ông là huấn luyện viên kiêm trọng tài đá banh cho sở Bình Sơn. Những cầu thủ Bình Sơn lúc đó đa số là người Chà. Họ đá rất khá và thường được chọn ra ngoài các quận và sở cao su khác đá tranh giải hoặc giao hữu. Tôi luôn được ba cho đi theo để lo vụ nước chanh, quần áo, khăn cho cầu thủ. Thật ra má tôi cũng vất vả với vai trò này của ba. Bởi vì phải bỏ tiền và công sức đi theo niềm hăng say bóng đá của chồng. Anh em tụi tôi sau mỗi trận banh giao đấu phải hì hục gỡ cỏ may ghim vào vớ, áo quần cầu thủ. Còn má tôi giặt đồ bỏ hơi tai mà không được ba tôi trả công. Coi như cả nhà làm thiện nguyện vì yêu thể thao.

Ba tôi là đoàn trưởng Thanh Niên Cộng Hòa của xã. Ông là người có bằng cấp lái xe lâu đời nhất của sở, là thầy của nhiều thanh niên trong xã trở thành tài xế lái xe vận tải cho sở cao su. Ông rất có uy tín và được mọi người yêu mến.

Tôi nhớ có một lần, vào dịp gì đó có buổi họp khá quan trọng. Ban Tổ Chức mời ba tôi lên phát biểu ý kiến. Ba tôi bước lên khán đài. Tôi khều khều con Tuyết, mặt mày hí hửng. Mấy anh tôi vỗ tay rào rào. Hội trường dứt tràng pháo tay, ba tôi lên tiếng:

- Kính thưa quý vị quan khách. Kính thưa... Hôm nay tui...

Thế rồi ba tôi đứng như trời trồng, tay mân mê cái cầm đã cạo râu sạch sẽ. Cả hội trường im như nín thở chờ đợi. Sau một lúc trấn tĩnh ba tôi lí nhí.

- Xin cảm ơn quý vị rồi ba tôi bước xuống. Cả hội trường òa ra cười, vỗ tay vang trời. Tôi ngó ra tên tò ra mặt.

Ba tôi là vậy, làm chứ không nói. Trước đám đông ông rất khộp nhưng rất có uy với gia đình. Trước mặt ông anh cả các chú tôi khép nép sợ ra mặt. Chúng tôi cũng rất khộp vì cái uy nghiêm của ông. Ông chưa hề đánh con một roi nào. Nếu làm

sai, ông kêu vào, chỉ cái ghế bảo ngồi xuống đó rồi ông nói. Từng lời nghiêm huấn khiến tôi nín thở để nghe. Ông là cội tùng rất to che chắn cả 3 dòng con và 3 mái gia đình.

Mỗi người đàn ông Việt Nam là ông vua trong vương quốc gia đình của họ. Ba tôi là như vậy đó. Ông chỉ đi làm và sẽ không phụ má tôi bất cứ việc gì lật vật trong nhà. Ông chỉ làm những việc lớn và quan trọng mà đàn bà không thể can thiệp. Bữa cơm của ông lên mâm lên chén đàng hoàng. Ăn xong má tôi đã chuẩn bị sẵn đồ ăn tráng miệng và ly nước trà. Ông bước qua ghế dựa ngồi nghỉ ngơi, má tôi hay chúng tôi dọn bàn. Khi đi tắm má tôi đã pha sẵn một thau nước ấm, khăn lông, quần áo. Ông đi vào và xong đi ra đã có má tôi vào dọn dẹp. Không phải chỉ có má tôi chiều chuộng, phục vụ ông ngàn đó. Các bà vợ nhỏ của ba tôi còn chiều chuộng ông gấp bội. Gói, mền khăn tắm thơm phức mùi nước hoa, thức ăn thịnh soạn, nụ cười và lời nói ngọt ngào tình tứ hơn má tôi nhiều.

Ba tôi theo xưa nên trọng nam khinh nữ. Ông vì nghèo nên ít học. Ông muốn các anh tôi phải đi học, có bằng cấp và làm việc văn phòng không phải dầm mưa giải nắng lao động như ông. Tuy lương công nhân không bao nhiêu nhưng các anh tôi đều được gửi lên Sài Gòn để tiếp tục học đến nơi đến chốn. Riêng tôi, ông quan niệm con gái không cần học nhiều, chỉ cần giữ công dung ngôn hạnh để sau này làm vợ hiền dâu thảo. Đó là sự thiệt thòi lớn nhất của tôi khi làm con gái của ông.

Ba tôi dạy con là đàn ông phải làm chuyện đại sự, còn chuyện nhà cửa, cơm nước, dọn dẹp, con cái là việc của đàn bà không mó tay vào. Các anh tôi ảnh hưởng sự giáo dục của ông nên lúc nào cũng ra vẻ chủ nhân, bỏ mặc chuyện nhà cho vợ.

Ba tôi là đứa con rất có hiếu. Vì là con cả phải có trách nhiệm nên ông một mình xa quê theo người đi vào Nam lập nghiệp ngay từ lúc còn trẻ. Ông dành dụm gửi tiền về cho mẹ sinh sống, cho em ăn học, cất nhà khang trang thờ tự ông bà. Khi Nội tôi bệnh, ông cho vợ rước mẹ từ Bình Định vào Nam để phụng dưỡng. Mỗi ngày ông đều đến hỏi thăm, trò chuyện với

Nội, dặn dò má tôi chăm sóc tận tình. Ông và chú Năm tôi mua gỗ tốt rồi mượn thợ làm áo quan chuẩn bị trăm tuổi của mẹ già. Ngày đem về, trông thấy cái hòm nội phát khiếp, bà la om sòm:

- Úy chu choa quoi! Đem đi, đem đi quăng cho xa, bày choa sớ lăm.

Thế là ba tôi phải làm một gian nhà nhỏ phía sau nhà để cái quan vào và phủ kín mít không cho nội biết. Bà nội tôi sống tới 95 tuổi mới ra đi.

Thật lòng mà nói, đối với tôi, ông là nghiêm từ còn là một người bạn. Có điều gì khó khăn tôi thường tâm sự với ông. Ông lắng nghe và cho tôi những câu khuyên bảo chí tình. Tuổi càng cao ông càng gần gũi tôi hơn. Những chuyện không thể nói với ai ông đều cùng tôi san sẻ và nhờ tôi giúp, nhất là chuyện tình cảm của ông với các bà vợ nhỏ. Ông không muốn mình vướng vào con mọn khi tuổi đã cao, đường tình đã mỏi. Cho nên nhà tôi là chỗ dừng chân ngủ lại của ông mỗi khi đến thăm dì và các em tôi.

Tôi thương ba tôi lắm. Có những giọt nước mắt âm thầm rơi xuống mỗi khi nhắc tới ông. Nhất là mỗi dịp Tết chuẩn bị bàn thờ để rước ông bà, nhớ tới ông tôi lại khóc.

Nhà tôi đa số là con trai, chỉ có mình tôi là gái. Thế nhưng vào những ngày giáp Tết, các anh tôi có bồn phạn lau chùi lư hương, chân đèn. Nhưng quét dọn bàn thờ, trang trí bày trái cây, bông hoa thì ông không cho ai làm, chỉ chờ tôi về mà thôi. Có năm vì việc làm, việc nhà, chiều 30 Tết tôi mới về nhà cha mẹ. Mấy anh tôi chỉ bàn thờ chưa trang trí mà quát tôi một trận ra trò. Ba tôi chậm rãi nói:

- Bậy lo chuẩn bị dọn cúng đi. Con Chín quét dọn chung trái cây xong thì bung lên. Làm gì mà ồn vậy.

Ba tôi có chính thức ba bà vợ, ba dòng con. Ông tuy đào hoa nhưng dường như đó là số mạng của ông phải bị phụ nữ quyến rũ và đi theo. Ông vẫn đặt má tôi ở vị trí không thể ai xen vào. Các con của ông đều yêu thương kính nể má lớn. Mọi việc quan trọng đều do má lớn và ba quyết định. Không hiểu sao các vợ nhỏ ba tôi đều lần lượt qua đời trước ông và má tôi. Họ chết ông lo tang lễ chu toàn. Nhưng khi má tôi mất, ông suy sụp trông thấy. Ông thường ngồi một mình nhìn ra vườn thật

buồn. Ông đã ít nói lại càng ít nói hơn.

Ngày xưa lúc má tôi ăn chay định kỳ hay ăn chay trường vào tháng Giêng và tháng Bảy, ông hay chọc ghẹo bà:

- Tui nói cho bà biết nha. Ăn mặn nói ngay, ăn chay nói láo.

Thế nhưng sau khi má tôi mất, ba tôi bắt đầu trường chay và tu tại gia. Ông cố gắng đọc kinh sách và tụng kinh dù tuổi đã già. Ba năm sau, nhân ngày giỗ vợ, ông tuyên bố trước con cháu, giao nhà cửa đất đai lại cho anh trai tôi, ông quyết chí lên chùa xuất gia. Cả đại gia đình tôi quỳ xuống xin ông nghỉ lại nhưng ông cương quyết chọn con đường tu hành sám hối. Ông nói:

- Ba đã làm tròn bổn phận với các con. Bây giờ các con cho ba cắt ái ly gia để quy y Tam Bảo theo ước nguyện. Đời không còn dài, ba đã giác ngộ, đi tu giờ đã muộn không còn kịp nữa rồi.

Ông xuống tóc quy y trở thành một sa di già. Ông lớn tuổi nhất nhưng vị trí thấp nhất ở chùa. Lo cha già đi tu cực khổ, yếu đau không ai lo lắng, anh tôi cho con trai theo làm thị giả săn sóc ông nội. Khi ba tôi mất cháu ở lại chùa và tu đến nay đã là 37 năm.

Những ngày ông bệnh nặng, hai chị em tôi từ Mỹ về thăm. Nhìn ba tôi với chiếc áo nhà tu chúng tôi không ngăn được nước mắt. Ông cười hoan hỉ và nói:

- Tại sao lại khóc. Hãy mừng cho ba cuối đời đã biết quay về dưới chân đức Thế Tôn. Từ ngày đi tu ba an lạc lắm. Nếu có chết ba cũng được thanh tịnh tâm hồn.

Kể đến cái chết của ba tôi mới hi hữu. Ông bệnh nặng liệu không qua khỏi, bác sĩ cho về chùa để lo tang lễ. Trong chùa thầy trụ trì đã chuẩn bị mọi thứ. Cả đại gia đình tôi đều có mặt bên ông. Các chùa ở quanh vùng Thủ Đức luân phiên cử chư tăng đến hộ niệm. Bất ngờ ông thở hắt ra như giạt mình và tỉnh dậy khiến ai cũng hết hồn. Ông kể rằng ông đã đi theo một vầng sáng trắng, xa xa có một chiếc cầu. Ông đến bên cầu và đặt chân lên. Đột nhiên ông nghe tiếng chuông, tiếng mõ và tiếng tụng kinh. Ông nhớ mình chưa tụng kinh buổi tối nên quay đầu lại và vội vã chạy một mạch về.

Lạ một điều khi ông sống lại thì những đau đớn bệnh tật tự dung biến mất.

Ông sống thêm một thời gian khá dài, giúp thầy trụ trì coi sóc những công trình xây nhà khách, nhà lưu trú cho tăng ni tu học. Dù già cả và chỉ là một sa di nhưng ông rất siêng năng và từ ái nên các tăng ni, Phật tử rất yêu kính ông.

Một ngày ông dậy sớm dự định làm vệ sinh sáng xong thì đi thỉnh chuông. Nhưng không ngờ ông bị vấp té, đi vào hôn mê và mất sau đó. Thầy trụ trì cho xây tháp ngay trong khuôn viên chùa để ông làm hộ pháp giữ chùa như lúc ông tại thế. Ngày làm lễ phục tang cho ba tôi tại Việt Nam, đại gia đình tôi và em trai mở facetime để cùng làm lễ theo Thầy trụ trì. Những vành khăn tang vàng chít lên đầu con cháu tiễn đưa người về đất Phật.

Ba ơi! Con ngồi viết những dòng này mà nước mắt rơi ướt cả bàn tính. Ba hiển hiện trước mắt con với nụ cười bao dung và hiền hòa. Ba đã vào cửa Phật từ khi con rời quê hương để tìm cho gia đình mình cuộc sống tự do. Con đã bất hiếu bỏ ba ở lại để theo chồng. Con đã nghe lời ba để làm tròn trách nhiệm một người con dâu, người vợ, người mẹ. Bây giờ đôi khi chăm sóc chồng quá vất vả hay bị anh ấy làm phiền muộn căng thẳng. Con tự nhủ: “Hãy coi anh ấy như là ba để toàn tâm toàn ý yêu thương và săn sóc.”

Ba ơi! Trên cao hay ở một nơi nào đó trên trái đất này, con nguyện ba an lạc được hưởng mọi phước lành.

Nguyện 10 phương Chư Phật hộ trì cho Ba.

Con gái của ba.

Nguyễn Thị Thâm

GIÓ CHA

Con đốt ba nén hương
Lạy cha già kính thương
Nguyện hương linh siêu thoát
Được về cõi tây phương.
Con nhớ đôi mắt cha
Ánh mắt thật hiền hòa
Nhìn con như thăm nói:

"Con gái cưng của ba".

Con nhớ đôi bàn tay
Hằn lên những vết chai
Xoa đầu con trùi mền:

"Ráng học cho tương lai."

Khi cha nương cửa Phật

Áo già lam cuối đời

Bàn tay khép kín

Cuộc đời như mây trôi.

Con thăm cha cửa chùa

Tiếng chuông buồn vọng đưa

Chỉ chánh điện cha hỏi:

"Con đã lễ Phật chưa?"

Con nhìn cha lệ rơi

Cha của con đây rồi

Vị tăng già phúc hậu

Thế tục đoạn lia thôi.

Mỗi năm ngày giỗ cha

Mâm cơm chay dọn ra

Các cháu lạy ông ngoại

Lòng con thêm nhớ ba.

Bao năm rồi cha hỏi

Hương linh đi về đâu

Trên bầu trời cao rộng

Có nghe con nguyện cầu.

Nguyễn Thị Thêm